

Спеціалізованій вченій раді
ДФ 23.03.011

ВІДГУК
офіційного опонента –

доктора юридичних наук, професора Логвиненка Бориса Олексійовича
на дисертацію «Особливості розгляду публічно-правових спорів
у сфері управління комунальною власністю», яка подана
Скляренком Ігорем Васильовичем на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право за спеціалізацією 12.00.07

Актуальність теми дисертації Реформа місцевого самоврядування, яка проводиться в Україні в останні роки, призвела до збільшення його ролі у суспільному житті країни. Органи місцевого самоврядування отримали нові можливості та обов'язки щодо реалізації прав та свобод громадян у різних сферах – політичній, соціально-економічній, освіті, охороні здоров'я, транспортній інфраструктурі, тощо, за рахунок наявного в них комунального майна, що обумовлює необхідність додаткового дослідження даних аспектів зі сторони правової науки, зокрема науки адміністративного та адміністративно-процесуального права. Успішність виконання органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень пов'язане з чітким дотриманням ними вимог чинного законодавства, що не завжди вдається, а тому може призвести до виникнення юридичних конфліктів в тому числі й публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю.

Також, актуальність цієї теми обумовлюється необхідністю дослідження змін у адміністративно-процесуальному законодавстві, що відбулися в останні роки. Так, розгляд публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, його правова регламентація вимагає дослідження численних теоретичних та практичних питань, що виникають в процесі такого розгляду, а

тому, тема, обрана дисертантом заслуговує бути предметом окремого наукового дослідження.

Дисертація написана в межах Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12.01.2015 року № 5/2015; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20.05.2015 року № 276/2015, Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 року № 688-р, Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016-2020 роки, затверджених Національною академією правових наук України 03.03.2016 року.

Відтак, дисертантом розроблена тема, що має як наукову, так і практичну актуальність та відповідає сучасним тенденціям розвитку правової науки в Україні.

Високий ступінь достовірності та обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечується шляхом аналізу літературних джерел, актуальної судової практики, судової статистики та нормативно-правової бази (в тому числі і зарубіжної) з теми дисертації. Автор ретельно аналізує наявні в теорії та практиці позиції щодо теми дисертації та, водночас, веде аргументовану та коректну дискусію з проблемних питань.

Дисертація базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Автор застосовує широкий спектр методів наукового пізнання (загальні, філософські, загальнонаукові, конкретно-наукові, спеціальні методи), що дозволило системно дослідити об'єкт (суспільні відносини, які виникають під час розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю) та

предмет (особливості розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю) дисертації, виявити та запропонувати шляхи вирішення теоретичних та практичних проблем. Аналіз наукових поглядів інших вчених з різних питань завжди завершується відповідною оцінкою автора.

Емпіричною базою дисертації є матеріали юридичної (судової) практики (рішення національних судів, зокрема Верховного Суду, пов'язані з темою дисертації), судова статистика, політико-правова публіцистика (новини, блоги, пов'язані із темою дисертації), та довідкові видання (словники, збірники законодавства), що характеризується належним рівнем репрезентативності та дали можливість виразно продемонструвати наявні проблеми в правозастосуванні.

Автор проявив належний рівень знання юридичної літератури, нормативно-правового матеріалу, знайшов низку дискусійних проблем, осмислив та запропонував шляхи їх вирішення. Усі висновки та пропозиції автора аргументовані та підкріплені належною теоретичною, нормативною та емпіричною базою. Дисертація І.В.Скляренка є глибоким дослідженням, поєднує в собі глибинний аналіз сучасних теоретичних підходів та новаторські рішення актуальних проблем.

Наукова новизна отриманих дисертантом результатів головним чином полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням, в якому із застосуванням методів наукового пізнання, враховуючи новітні досягнення правової науки досліджено теоретичні та практичні основи правового регулювання розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, виявлено та запропоновано шляхи вирішення низки проблемних питань по темі дисертації.

Так, автор чимало уваги приділив дослідженню адміністративно-правових і адміністративно-процесуальних аспектів комунальної власності та управління нею, зосередивши увагу на їх публічно-правовому характері.

Також, автор класифікував об'єкти комунальної власності за ступенем їх значення, шляхом диференціювання на об'єкти локального, місцевого та регіонального значення, що обумовлюється їх різними суб'єктами управління та правовим статусом (с. 40-41).

Вартими уваги є запропоновані автором різноманітні критерії класифікації публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю. Як позитивний момент слід відмітити те, що І.В. Скляренко надав ґрунтовну характеристику публічно-правовим спорам у сфері управління комунальною власністю, пов'язані із захистом прав осіб з інвалідністю (с. 97-98), що в світлі сучасних політико-правових тенденцій набуває особливого значення.

Влучною є позиція автора щодо виокремлення публічно-правового спору у широкому значенні (як спору, що виник у публічно-правових відносинах та пов'язаний із застосуванням, тлумаченням публічно-правових норм) та у вузькому розуміннях (адміністративна справа згідно з КАС України) (с. 79).

Важливим аспектом дисертації є те, що автор пропонує власне визначення понять «публічне майно», «комунальна власність», «форми управління комунальною власністю», «публічно-владні управлінські функції», що лише сприяє повному викладу ним своїх позицій з теми дисертації.

Автор влучно націлює увагу на необхідності розгляду спорів у сфері управління комунальною власністю саме в порядку адміністративного судочинства (с. 79). Автор, дотримуючись правил наукової полеміки, критикує сучасні наукові підходи з цього питання, знаходить додаткові аргументи на підтримку власної позиції.

Цікавими та обґрунтованими є пропозиції автора щодо введення в теорію та практику поняття «місцевий інтерес» як місцевих (локальних) потреб жителів певної адміністративно-територіальної одиниці з метою диференціації публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю (с. 222).

Здобувач досить глибоко дослідив процесуальні аспекти різних стадій розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, виокремив низку проблем та запропонував шляхи їх вирішення. Зокрема, автор звернув увагу на недоцільність застосування процедури врегулювання спору за участі судді при розгляді публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю.

Заслуговують на увагу і висновки, зроблені І.В. Скляренком під час дослідження зарубіжного досвіду розгляду публічно-правового спору у сфері управління комунальною власністю, в ході якого виокремлено його як позитивні так і негативні риси.

У свою чергу, цікавими є пропозиції автора щодо вирішення ряду актуальних теоретичних та практичних проблем процесу розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, визначення їх змісту та ознак.

Наукове та практичне значення отриманих здобувачем результатів полягає у тому, що ним сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення законодавства та наукових теорій з питань адміністративно-процесуального регулювання розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю. Одержані результати можуть бути використані у науково-дослідній, нормотворчій, правозастосовній та освітній сферах.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, опубліковані у семи наукових статтях, п'ять з яких вийшли друком у фахових виданнях України, а інші дві – у періодичному науковому

виданні держави, яка входить до Організації економічного співробітництва й розвитку та до Європейського Союзу, а також апробовано у шести тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Аналіз вказаних наукових праць свідчить про достатню повноту викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, що сформульовані у дисертації І.В. Скляренка

У своїй дисертації здобувач дотримався **правил академічної доброчесності**, оскільки його дослідження містить посилання на відповідні джерела інформації при використанні ідей, розробок, тверджень, відомостей інших дослідників. Автор не допускав порушень вимог законодавства про авторське право, надав достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики дослідження та джерела інформації. У дисертації І.В. Скляренка не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації.

Оцінка змісту дисертації Структурно дисертація І.В. Скляренка складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел та додатків. Вказана структура відповідає завданням, які поставив автор, та дозволяє відстежити хід його міркувань. Структура дисертації виразно показує не лише результати наукового пошуку автора, а сам процес здобуття відповідних результатів.

У вступі здобувачем розкрито актуальність обраної ним теми дисертації, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мету, завдання дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Публічно-правові спори у сфері управління комунальною власністю як складова предметної юрисдикції адміністративних судів» автор визначається зі змістом таких категорій та понять як комунальна власність, управління комунальною власністю, публічно-правовий спір,

публічно-правовий спір у сфері управління комунальною власністю, що є необхідним для досягнення мети та завдань дисертації.

Здобувач зосереджує увагу на публічно-правовому характері зазначених категорій та понять, визначає їх загальну адміністративно-правову характеристику, що має значення при розгляді відповідних спорів в порядку адміністративного судочинства.

У другому розділі «Процесуально-правова специфіка виникнення та розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю» автором досліджуються підстави та форми участі суб'єктів публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю в рамках адміністративного судочинства, визначаються стадії розгляду таких спорів та їх характеристика.

Дисертантом детально розглянуто суб'єктний склад таких спорів, надано їм адміністративно-процесуальну характеристику. Також, автор детально та ґрунтовно досліджує кожну стадію розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, виокремлює наявні проблеми та пропонує відповідні шляхи їх вирішення.

У третьому розділі дисертації «Напрями розвитку адміністративно-процесуального забезпечення розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю» автор дослідив іноземний досвід розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю на прикладі Франції, Німеччини, США, Китаю та Киргизстану. Крім того, І.В. Склярєнко визначився з власними пропозиціями та рекомендаціями щодо напрямків розвитку порядку розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю.

У висновках автор підсумовує результати дослідження, їх відповідність поставленим меті та завданням, виокремлює основні позиції та рекомендації з теми дослідження.

Загальний аналіз змісту дисертації свідчить про її системний, цілісний та самостійний характер, а сама робота відзначається високим науковим рівнем.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації
Водночас, не вдаючись до глибинного аналізу позитивних характеристик дисертації в цілому, слід відзначити, що дисертація І.В. Скляренка містить окремі дискусійні позиції, які потребують додаткової аргументації або роз'яснення під час публічного захисту дисертації та врахування в разі продовження автором подальших наукових досліджень з теми дисертації.

1. На с. 40-41 автор класифікував об'єкти комунальної власності за ступенем їх значення, шляхом диференціювання на об'єкти локального, місцевого та регіонального значення, що очевидно обумовлюється їх різними суб'єктами управління та правовим статусом. Однак, у дисертації не конкретизовані характерні особливості вказаних груп об'єктів комунальної власності, що слід врахувати у разі продовження наукових пошуків з представленої тематики.

2. Здійснюючи класифікацію публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю за суб'єктним критерієм на с. 97-98, автор зосередив увагу на такій категорії суб'єктів як особи з інвалідністю, визначивши їх характерні особливості та подавши приклади із судової практики. Поряд з цим, необхідно було б надати характеристику й іншим групам суб'єктів таких спорів, наприклад громадським організаціям, підприємствам, установам та організаціям різних сфер економіки, тощо.

3. Дискусійним і таким, що потребує додаткового роз'яснення є висновок автора на с. 142 щодо необхідності надання можливості будь-яким особам – жителям територіальної громади оскаржувати індивідуальні акти суб'єктів владних повноважень у сфері управління комунальною власністю. Так, на нашу думку, це може призвести до зловживання своїми правами та свідомого створення перешкод безпосередньо учасникам спірних правовідносин. Поряд з

цим, було б доцільно додатково вирішити питання про створення певних запобіжників з метою мінімізації негативних наслідків, що можуть настати в такому випадку.

4. Автором проведено глибоке дослідження передумов виникнення, порядку розгляду, суб'єктів публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, однак було б цікаво також почути пропозиції здобувача щодо мінімізації виникнення таких спорів.

5. Дисертант проаналізував іноземний досвід правового регулювання розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю на прикладі низки держав: США, Франції, Німеччини, Китаю та Киргизстану. Поряд з цим, було б доцільно додаткового розглянути й інші країни зі схожим адміністративно-процесуальним правовим регулюванням.

Однак, висловлені зауваження носять дискусійний характер та не зменшують високого наукового рівня дисертації. Теоретичні та практичні результати дослідження характеризуються єдністю змісту і свідчать про значний особистий вклад І.В. Скляренка у правову науку.

Загальний висновок Дисертація І.В. Скляренка є самостійним, завершеним науковим дослідженням. Автор досяг поставлених мети та завдань, що полягають в отриманні нових науково обґрунтованих результатів щодо особливостей розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, наведенні висновків, що сприятимуть вдосконаленню відповідних правових норм. Результати дослідження І.В. Скляренка є виваженими, аргументованими та мають значення для правових науки та практики.

Таким чином, дисертація Ігоря Васильовича Скляренка на тему: «Особливості розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю» відповідає вимогам пункту 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженію Постановою Кабінету Міністрів України від

24 липня 2013 року № 567, Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, а її автор – Скляренко Ігор Васильович на основі публічного захисту дисертації заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

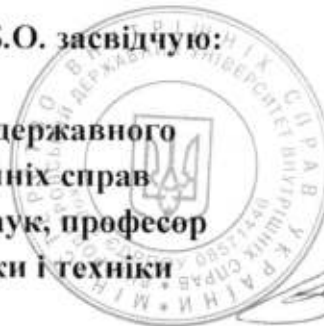
ОФЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ –

**професор кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Б.О. Логвиненко

Підпис Логвиненка Б.О. засвідчую:
**перший проректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор
Заслужений діяч науки і техніки**

О.С. Юнін